

Προσφώνηση στον τιμώμενο από τη βιβλιοθήκη «Κοραής»

Σκηνοθέτη Δήμο Αβδελιώδη

του Χρίστου Μπελλέ

Μπροστά στην ποικιλώνυμη κρίση (οικονομική, πολιτική, κοινωνική, αξιακή), καθημερινό κι απεγνωσμένο το ερώτημα: πόθεν η σωτηρία; Εγώ θα συγκεκριμενοποιήσω το ερώτημα: Η τέχνη μπορεί να αποτελέσει παράγοντα-συντελεστή σωτηρίας;

Τι είναι, αλήθεια, τέχνη; Η τέχνη είναι η ζωή με άλλα μέσα. Δεν είναι ούτε έξω ούτε ανώτερη απ' τη ζωή. Είναι η ζωή στην αυθεντική της εκδοχή. Μιλάμε, βέβαια, για την τέχνη που χτίζει το εναντίον, την τέχνη που αντιστέκεται, που διαμαρτύρεται, που δε διδάσκει, δε στρατεύεται, δε δοξάζει, δε χαρίζεται ποτέ και σε κανένα. Η τέχνη είναι από τα πιο εσώψυχα του ανθρώπου. Μόνο αυτή μπορεί να σε κάνει να καταλάβεις ότι «η ζωή είναι ένα όργανο θανάτου», ότι ακόμα και τα δάκρυα, δημιουργήθηκαν για ν' απαλύνουν τον πόνο, το άγνωστο, την περιπέτεια της ζωής. Τούτη η θεά έχει πολλές μορφές, πολλά πρόσωπα: κινηματογράφος, θέατρο, λογοτεχνία, ποίηση κλπ.

Η απάντηση, λοιπόν, κατ' εμέ, στο αν η τέχνη μπορεί να αποτελέσει παράγοντα-συντελεστή σωτηρίας είναι αβασάνιστα ΝΑΙ.

Και εδώ τίθεται το δεύτερο ερώτημα: Πώς; Με ποιο τρόπο;

Η κακία, ως γνωστόν, αποτελεί συστατικό της ανθρώπινης φύσης. «Λύκος ο άνθρωπος, για τον άνθρωπο» («homo homini lupus») υποστηρίζει ο Λατίνος κωμωδιογράφος Πλαύτος. «Δεν υπάρχει μεγαλύτερο θηρίο από τον άνθρωπο» («πολλά τα δεινά κ' ουδέν ανθρώπου δεινότερον πέλει»), συμπληρώνει ο Σοφοκλής. «Δεν υπάρχει μεγαλύτερο θηρίο από τον άνθρωπο, όταν κατέχει δύναμη ίση με τα πάθη του», προσθέτει τραγικά ο Πλούταρχος. Όλοι, επίσης, γνωρίζουμε πως κάθε άνθρωπος γεννιέται με το θεό του, μαζί και με το διάβολό του. Και οι δυο εμπεριέχονται εντός του και κονταροχτυπιούνται σ' έναν καθημερινό αδυσώπητο αγώνα επικράτησης. Αυτή είναι η φύση του ανθρώπου, η ύλη, ο πηλός του.

Αν σ' όλα τα παραπάνω λάβουμε υπόψη, τον κοινωνικό βιότοπο του ανθρώπου και τις επιρροές του απ' αυτόν: Όπου το πολιτικό σύστημα καταρρέει, επειδή έχασε κάθε ηθική υπόσταση. Όπου η χώρα μας γίνεται συνώνυμη του συβαριτισμού, της διαφθοράς, της ποικιλώνυμης χρεωκοπίας και της χλεύης. Όπου το δόγμα της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης ακυρώνει την κοινωνία και εστιάζει, για λόγους ευνόητους, στο άτομο και την οικογένεια. Όπου η συνήθεια λειτουργεί διαβρωτικά, γιατί δεν αφήνει περιθώρια στην ευθύνη. Όπου έπαψε να μετρά η αρχή πως «η ζωή κάθε ανθρώπου, αξίζει όσο η ζωή κάθε ανθρώπου». Όπου ο «λευκός θάνατος» σεργιανίζει αγέρωχος στις γειτονιές του κόσμου. Τότες, μόνο, μπορούμε εναργώς να αναλογιστούμε και να σταθμίσουμε το βαρύ, καθοριστικό ρόλο της Παιδείας, της Τέχνης, που δεν είναι άλλος, από το να βελτιώσει, να αλλάξει την ανθρώπινη φύση και να δώσει τις δέουσες λυτρωτικές απαντήσεις.

Η Παιδεία, ως γνωστόν, αποτελεί την πνευματική και ηθική αγωγή του ανθρώπου. Και η Τέχνη, εν προκειμένω, είναι Παιδεία, αφού κι αυτή έχει το δικό της μερίδιο στην πνευματική και ηθική αγωγή του ανθρώπου, την ανάταση, τη σωτηρία, την ανάσταση, τη θέωσή του. Να γιατί ο Νίκος Εγγονόπουλος υποστηρίζει πως ο Καβάφης μάς βοηθάει να ζήσουμε και τον συγκαταλέγει ανάμεσα στους ευεργέτες της ανθρωπότητας. Να γιατί ο διαχρονικός κορυφαίος Διδάσκαλος του Γένους και πρωτεργάτης του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, Αδαμάντιος Κοραής, έχει τη δική του αΐδιο αφήγηση: «Τρόπον μεταβολής της Ελλάδος από την κατάστασιν εις την οποίαν ευρίσκεται την σήμερον ούτ' εστοχάσθην ποτέ ούτε στοχάζομαι δυνατόν άλλον, παρά την Παιδείαν».

Φίλε Κώστα Γεωργουσόπουλε, Φίλες και φίλοι
στις αναπτυγμένες κοινωνίες, οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες, μαζί με τη δημόσια εκπαίδευση, αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους Παιδείας και Δημοκρατίας. Μια Βιβλιοθήκη υπηρετεί το σκοπό, την αποστολή της, όταν παράγει έργο, παρέχει υπηρεσίες, εξυπηρετεί το κοινό, αφυπνίζει την κοινωνία και προπαντός τους νέους. Είναι αυτό που ονομάζουμε στροφή και σύνδεση της Βιβλιοθήκης με την κοινωνία.

Στα πλαίσια αυτά και το αποψινό αφιέρωμα στο μεγάλο Χιώτη σκηνοθέτη, σεναριογράφο, ηθοποιό και παραγωγό Δήμο Αβδελιώδη, έναν από τους πιο σημαντικούς, αυθεντικούς, συνεπείς και εμπνευσμένους Έλληνες σκηνοθέτες με βαθιά συγκρότηση, αξίες και ιδεώδη.